

Rahanpesun estäminen -uutiskooste 2/2024 – 9.9.2024

Työryhmä valmistelee rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistusta

Valtiovarainministeriö on perustanut työryhmän laatimaan luonnoksen hallituksen esitykseksi, jolla pannaan täytäntöön EU-lainsäädäntöä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. EU pyrkii rahanpesupaketilla (AML package) tehostamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa. Uudistuksella tehostetaan ja yhtenäistetään sääntelyä ja valvontaa, vahvistetaan estämistoimien kansainvälistä ulottuvuutta sekä perustetaan uusi EU:n valvonta- ja koordinoituviranomaisen (AMLA).

Työryhmän tehtävänä on valmistella seuraavien EU-säännösten täytäntöönpanoa:

- asetus uuden EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen valvontaviranomaisen perustamisesta (AMLA-asetus)
- asetus rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen (rahanpesuasetus)
- kuudes rahanpesudirektiivi
- rahoitustietodirektiivin muutokset.

Finanssivalvonta osallistuu aktiivisesti työryhmän työhön.

Finanssivalvonta täydensi aiempaa tulkintaansa y-tunnuksettomien oikeushenkilöiden asiakkaan tuntemistiedoista

Finanssivalvonta on täydentänyt aiempaa tulkintaansa y-tunnuksettomien oikeushenkilöiden asiakkaan tuntemistiedoista. Finanssivalvonta katsoo, että rahanpesulain 3 luvun 3 §:n 2 momentti mahdollistaa erilaisia tulkintoja siitä, voiko Suomessa myös muu kuin y-tunnus täyttää oikeushenkilön tuntemistietona edellytetyn rekisterinumeroa koskevan vaatimuksen.

Sellaisten y-tunnuksettomien asiakkaiden osalta, jotka

- ovat asianmukaisesti järjestäytyneitä ja
- ovat juridisesti oikeushenkilöitä, mutta
- joiden kohdalla yritys- ja yhteisötietolain mukaiset edellytykset y-tunnuksen saamiselle eivät täyty

pankit jatkossa ratkaisevat itse sen

- mitä asiakkaan tuntemistietona edellytetyllä rekisterinumerolla tarkoitetaan eri y-tunnuksettomien oikeushenkilöiden kohdalla ja
- perustavatko ne asiakkuuden y-tunnuksettoman oikeushenkilön vai sen vastuuhenkilön nimiin.

Finanssivalvonta katsoo, ettei ole tarkoituksenmukaista edellyttää pankkien muuttavan nykyisiä menettelytapojaan ennen kuin parhaillaan valmisteilla olevan rahanpesun estämisen sääntelyn kokonaisuudistuksen sisältö on selvinnyt ja asiaa on huolella selvitetty eri näkökohdista.

Menettelytapojen muutoksesta aiheutuisi pankeille merkittävää lisätyötä. Siten pankeille ei muodostu Finanssivalvonnan uuden laajemman tulkinnan myötä velvollisuutta siirtää vastuuhenkilöiden nimiin jo avattuja eri y-tunnuksettomien oikeushenkilöiden asiakkuuksia takaisin oikeushenkilöiden nimiin. Finanssivalvonta suosittaa pankkeja kuitenkin varmistamaan, etteivät niiden menettelytavat asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden noudattamiseksi johda kohtuuttomaan pankkipalveluiden käytön estämiseen y-tunnuksettomilta oikeushenkilöiltä.

Finanssivalvonta korostaa sitä, että tiekuntiin ja asianmukaisesti järjestäytyneisiin muihin y-tunnuksettomiin oikeushenkilöihin liittyy tyypillisesti alhainen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Pankkien y-tunnuksettomiin

oikeushenkilöihin kohdistamien tuntemistoimien tulee olla riskeihin nähden oikeasuhtaisia, eikä tarpeettomiin irtisanomisiin tule ryhtyä.

[Valvottavatiedote 12.6.2024 – 42/2024](#)

Pakotteet

14. pakotepaketti julkaistiin 24.6.2024

Finanssisektorin näkökulmasta merkittäviä uusia pakotteita olivat EU:ssa toimiville pankeille asetettu kieltä liittyä venäläiseen SPFS-maksusanomajärjestelmään (pois lukien Venäjällä vielä toimivat EU pankit).

Lisäksi kiellettiin liiketoimet kolmansien maiden yritysten kanssa, jotka käyttävät SPFS:ää Venäjän taloudellisen resilienssin tukemiseen ja pakotteiden kiertämiseen. Tämän kiellon voimaantulo edellyttää EU:lta päätöstä lisätä kolmannen maan yritys kieltolistalle.

EU kielsi myös liiketoimet sellaisten kolmansien maiden luottolaitosten tai kryptopalveluja tarjoavien yritysten kanssa, jotka ovat olleet osallisina liiketoimissa Venäjä puolustusteollisuuden kanssa. Tämänkin kiellon voimaantulo edellyttää EU:lta päätöstä lisätä kolmannen maan luottolaitos tai kryptopalveluntarjoaja kieltolistalle.

Henkilö- ja yhteisöpakotteiden osalta varojenjäädystuetteluun lisättiin 116 uutta tahoa.

Valko-Venäjälle kohdistettuja pakotteita laajennettiin 30.6.2024

Uusilla pakotteilla laajennettiin kaksikäyttötuotteisiin ja -teknologioihin sekä ylellisyystuotteisiin ja öljynjalostukseen liittyviä vientirajoituksia. Uusien pakotteiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa Valko-Venäjään ja Venäjään kohdistettuja pakotteita. Uusista pakotteista huolimatta Valko-Venäjään kohdistetut pakotteet ovat edelleen rajatummalla kuin Venäjälle asetetut pakotteet.

Finanssivalvonnan pakoteriskiarvio julkaistaan syksyllä

Finanssivalvonta tulee julkaisemaan syksyn aikana pakotteita koskevan riskiarvion, jonka tarkoituksena on kartoittaa eri valvottavasektoreihin kohdistuvia pakoteriskejä. Asiasta tullaan tiedottamaan erikseen, kun riskiarvio on julkaistu.

Kryptovaratoimijoita koskevat lakimuutokset ja maksun tiedot asetuksen voimaan tulo

Uusia kryptovaratoimijoita koskeva EU:n asetus tuli voimaan 30.6.2024. Samalla vahvistettiin kansallisesti maksun tiedot -asetuksen (transfer of funds regulation, TFR) voimaan tulo 30.12.2024. Uusittu asetus tulee vahvistamaan erityisesti kryptovarojen jäljitettävyyttä ja samalla merkitsee velvoitteita niitä koskevien palveluiden tarjoamiselle.

EBA on antanut myös tarkentavia ohjeita maksun tiedot asetuksen edellyttämistä tiedoista ja asetuksen soveltamisesta.

Finanssivalvonta järjesti valtiovarainministeriön kanssa asiasta yhteisen tiedotustilaisuuden 22.5.2024. Tilaisuuden materiaali on julkaistu [Finanssivalvonnan verkkouutisen liitteenä](#).

Lisäksi Finanssivalvonta on julkaissut kryptovaratoimijoita koskevaa [rahanpesun estämisen sääntelyä koskevat ohjeet](#) verkkopalvelussaan.

Riskitekijöitä koskevien EBAn ohjeiden soveltamisalaa laajennettu koskemaan kryptovarapalvelujen tarjoajia (CASP)

EBA on laajentanut rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskitekijöitä koskevan ohjeistuksen (The ML/TF Risk Factors Guidelines) soveltamisalaa koskemaan kryptovarapalvelujen tarjoajia (CASP).

Ohjeissa määritellään riskitekijöitä, joita CASPien tulee ottaa huomioon arvioidessaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sekä ohjeistetaan CASPeja siinä, miten niiden tulisi vähentää näitä riskejä. Lisäksi ohjeissa annetaan luotto- ja rahoituslaitoksille ohjeita siitä, miten niiden tulisi arvioida kryptovaroihin ja kryptovarapalveluja tarjoaviin asiakkaisiin liittyviä riskejä.

Päivitettyjen ohjeiden soveltaminen alkaa 30.12.2024. EBA-asetuksen 16 artiklan 3 kohdan mukaan finanssilaitosten on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan EBAn ohjeita.

Katso tarkemmin [EBAn ohjeet EBA/GL/2024/01](#), joilla muutetaan EBAn rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskitekijöitä koskevia ohjeita EBA/GL/2021/02.

Riskiperusteista valvontaa koskevia EBA:n ohjeita laajennettu koskemaan kryptovarapalvelujen tarjoajia (CASP)

EBA on päivittänyt myös valvojille antamia riskiperusteisen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvontaohjeita (Guidelines on risk based supervision) koskemaan kryptovarapalvelun tarjoajia (CASP). Uudet ohjeet määrittelevät ne toimet, joihin Finanssivalvonnan ja muiden valvojien tulee ryhtyä tunnistaakseen CASPeihin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä ja voidakseen suorittaa tehokkaita valvontatoimia CASPeihin.

Ohjeita sovelletaan 30.12.2024 alkaen.

Katso tarkemmin [EBA:n ohjeet EBA/GL/2023/07](#), joilla muutetaan riskiperusteista valvontaa koskevia ohjeita EBA/GL/2021/16.

Finanssivalvonta selvitti kuluttajaluottoja myöntävien yritysten valmiuksia estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista

Kuluttajaluottoja myöntävät yritykset siirtyivät Finanssivalvonnan valvottaviksi 1.7.2023 luotonantajien ja vertaislainanvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain astuttua voimaan.

Finanssivalvonta käynnisti syksyllä 2023 uusien valvottavien osalta selvityksen, jossa arvioitiin muun muassa rahanpesulain mukaisten velvoitteiden noudattamista.

Rahanpesulain mukaisten velvoitteiden noudattamista koskevassa arviossa selvitettiin, missä määrin uusien valvottavien toimintatavat ja riskienhallintakeinot vastasivat rahanpesulain mukaisia velvoitteita. Lisäksi toimijoille tuotiin esiin selvityksen aikana tunnistettuja puutteita, ohjeistettiin miten ja miltä osin toimintatapoja tulisi edelleen kehittää ja pyydettiin toimittamaan päivitetty rahanpesun estämisen prosesseihin liittyvät dokumentit Finanssivalvonnalle.

Suomessa kuluttajaluottoja myöntävien toimijoiden kohdalla havaittiin huomattavia eroja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamisen ja hallintakeinojen mitoituksen osalta. Myös rahanpesun ja terrorismin

rahoittamisen riskiarvioissa havaittiin joidenkin toimijoiden kohdalla merkittäviä puutteita.

Lisäksi Suomessa kuluttajaluottoja myöntävien toimijoiden välillä havaittiin huomattavia eroja ja vaihtelevia puutteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien hallinnassa laadittujen toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen näkökulmasta. Merkittävimmät puutteet liittyivät asiakaskohtaiseen riskiluokitteluun, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen velvoitteisiin liittyvään toimijoiden sisäiseen vastuunjakoon, asiakkaan tuntemiseen ja tehostettuun tuntemiseen.

Selvityksen perusteella Finanssivalvonnan aktiivisilla toimilla on ollut positiivinen vaikutus toimijoiden rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskevan riskitietoisuuden laajentamisessa ja tätä kautta riskienhallinnassa. Valtaosa toimijoista on reagoinut Finanssivalvonnan lisäselvityspyyntöihin ripeästi. Toimijat ovat ottaneet Finanssivalvonnan antaman palautteen vastaan kehittämällä sisäisiä riskienhallintaprosessejaan rahanpesun estämisen tehostamiseksi.

Finanssivalvonnan sivuilla on huhtikuussa 2024 julkaistu [valvottavatiedote](#) selvityksen keskeisistä havainnoista.

[Valvottavatiedotteen liitteessä](#) kerrotaan yksityiskohtaisemmin kuluttajaluottoja myöntävien yritysten rahanpesun estämistä koskevista havainnoista.

Finanssivalvonta määräsi hallinnollisia seuraamuksia

Finanssivalvonta määräsi 4.6.2024 seuraamusmaksut kahdelle nk. hawalatoimijalle, joiden katsottiin rikkoneen rahanpesulain määräyksiä.

Roble Services Oy:lle määrättiin 25 000 euron seuraamusmaksun riskiarvion ja asiakassuhteisiin liittyvien riskien arvioinnin laiminlyönneistä ja tuhannen euron summarajailmoitusten tekemisen laiminlyönneistä.

Alami Services Oy:lle määrättiin 15 000 euron seuraamusmaksu, koska se ei ole tehnyt ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle yksittäisistä tai toisiinsa yhteydessä olevista maksuista tai suorituksista, joiden arvo on vähintään tuhat euroa. Ilmoittaminen on pakollista ja koskee jokaista tuhannen euron summarajan ylitystä.

Ajankohtaista FATFista

Yhteenveto rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän FATFin (Financial Action Task Force) kesäkuun yleiskokouksessa käsitellyistä ja päätetyistä asioista on luettavissa [FATFin sivuilla](#).

FATFin kokouksessa nousi esiin huoli siitä, ettei Pohjois-Korea ole edelleenkään pystynyt korjaamaan merkittäviä puutteitaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmässä sekä vakavista uhkista, joita Pohjois-Korean joukkotuhoseisiin ja niiden rahoituksen liittyvä laiton toiminta aiheuttaa. FATF panee erityisesti merkille, että Pohjois-Korean yhteydet kansainväliseen rahoitusjärjestelmään ovat kasvaneet, mikä lisää joukkotuhoseiden rahoituksen riskejä. FATF korosti, että kaikkien maiden on pantava tiukasti täytäntöön kohdennettuja taloudellisia pakotteita YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisesti ja toteutettava seuraavia vastatoimia:

- lopetettava kirjeenvaihtajasuhteet Pohjois-Korean pankkien kanssa;
- suljettava kaikki Pohjois-Korean pankkien tytäryhtiöt tai sivukonttorit; ja
- rajoitettava liikesuhteita ja transaktioita pohjoiskorealaisten henkilöiden kanssa.

FATFin suosituksiin muutoksia

FATF on muuttamassa suosituksiaan (erityisesti suositus 16) vastaamaan rajat ylittävien maksujärjestelmien kehitystä ja alan standardien (erityisesti ISO2002) muutoksia. Muutoksilla pyritään varmistamaan, että FATFin suositukset ovat teknologianeutraaleja. Yleiskokous päätti, että ennen muutosten viimeistelyä tulee käydä lisää vuoropuhelua julkisen ja yksityissektorin kanssa.

Virtuaalivaroja koskevien suositusten täytäntöönpanon edistyminen

FATF julkaisee viidennen vuosittaisen päivityksen siitä, miten lainkäyttöalueet ovat edistyneet virtuaalivaroja ja virtuaalivarallisuuspalvelujen tarjoajia koskevien FATFin

suositusten täytäntöönpanossa. Erityisesti ne valtiot, joissa on merkittävää virtuaalivaratoimintaa, ovat saavuttaneet edistystä edellisen päivityksen jälkeen, mutta edelleen 75 prosenttia valtioista noudattaa vain osittain tai ei lainkaan FATFin virtuaalivaroja koskevia suosituksia.

Venäjän jäsenyys yhä keskeytetty

Venäjän FATF-jäsenyyden keskeyttämistä päätettiin jatkaa edelleen. FATF toisti jo maaliskuusta 2022 lähtien antamansa viestin siitä, että kaikkien lainkäyttöalueiden tulisi olla valppaina Venäjään kohdistettujen toimenpiteiden kiertämisen riskeistä.

Finanssivalvonnan [rahanpesun estämisen verkkopalvelun kansainvälisiä asioita koskevassa osiossa](#) on päivitettyjä tietoja myös muista kesäkuun 2024 FATFin yleiskokouksessa päätetyistä asioista.

Save the date – 15.11.2024 seminaari rahanpesun estämisestä ja pakotteista

Rahanpesun estämisen toimisto järjestää 15.11. aamupäivällä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ajankohtaistapahtuman, jossa on lisäksi tietoa pakotteiden menettelytapojen noudattamisesta. Seuraa ilmoittelua [verkkopalvelussamme](#) ja [X-tilillämme](#)!

Oikopolut

- > [Tiedotteet ja julkaisut](#)
- > [Blogit](#)
- > [Medialle](#)

Finanssivalvonta

PL 103, 00101 Helsinki | Puhelinvaihde: 09 183 51
Sähköpostit: etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi